

PG VIII TK 71/13

(P 24/13)

TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY KANCELARIA	
wpl. dnia	18. 07. 2013
L.dz.	L.zał.

TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY

W związku z pytaniem prawnym Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie II Wydział Cywilny, czy § 24 ust. 2 Regulaminu Trybunału Konstytucyjnego, stanowiącego załącznik do uchwały Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Trybunału Konstytucyjnego z dnia 3 października 2006 r. w sprawie Regulaminu Trybunału Konstytucyjnego (M.P. Nr 72, poz. 720) jest zgodny z art. 40 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643 ze zm.)

– na podstawie art. 27 pkt 5 w związku z art. 33 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643 ze zm.) –

przedstawiam następujące stanowisko:

postępowanie w niniejszej sprawie podlega umorzeniu na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym, wobec niedopuszczalności wyrokowania.

wystąpił z kolejnym pytaniem prawnym w rozpatrywanej przez Sąd sprawie o rozwód.

Zdaniem Sądu Okręgowego, § 24 ust. 2 Regulaminu, który przewiduje wydanie przez Prezesa Trybunału Konstytucyjnego zarządzenia wzywającego do uzupełnienia braków formalnych pytania prawnego, wykracza poza upoważnienie udzielone w art. 40 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym, zgodnie z którym regulamin może wyłącznie określać wewnętrzny tok postępowania z wnioskami, skargami konstytucyjnymi i pytaniami prawnymi.

Uzasadniając spełnienie przesłanki funkcjonalnej pytania prawnego, Sąd Okręgowy wskazuje, że od odpowiedzi udzielonej przez Trybunał Konstytucyjny zależeć będzie „rozstrzygnięcie sprawy przed sądem w tym incydentalnym zakresie”, a więc wydanie bądź niewydanie postanowienia o uzupełnieniu braków formalnych, o których mowa w zarządzeniu Prezesa Trybunału Konstytucyjnego.

Postępowanie w niniejszej sprawie podlega umorzeniu z następujących powodów.

Zgodnie z art. 193 Konstytucji, pytanie prawne może być skierowane do Trybunału Konstytucyjnego wyłącznie wtedy, gdy sąd rozstrzyga zawisłą przed nim „sprawę”. Przy czym pytanie prawne może dotyczyć zarówno głównego przedmiotu sprawy, jak i również kwestii incydentalnych.

Pierwsze pytanie prawne przedstawione zostało Trybunałowi w zasadniczej sprawie, tj. w sprawie o rozwód, ale dotyczące kwestii incydentalnej związanej ze zbadaniem konstytucyjności przepisów o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Przy czym – jak wskazuje Sąd – wyrok orzekający rozwód (z winy pozwanego) został wydany.

Zarządzenie Prezesa Trybunału Konstytucyjnego, w którym zwrócił się o usunięcie braków formalnych pierwszego pytania prawnego, odnosiło się do

wykazania przez Sąd istnienia przesłanki funkcjonalnej w sprawie o rozwód w jej ubocznym nurcie, dotyczącym zwrotu części uiszczonej opłaty od pozwu.

W myśl art. 37 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym, prezes Trybunału Konstytucyjnego kieruje pytanie prawne do rozpoznania przez właściwy skład orzekający, jeżeli nie zachodzą ku temu przeszkody formalne.

Ustawodawca nie przewidział możliwości poddania pytania prawnego wstępnemu rozpoznaniu, w odróżnieniu od wniosków pochodzących od podmiotów legitymowanych „szczególnie” i skarg konstytucyjnych, które takiemu rozpoznaniu podlegają. Wstępne rozpoznanie wniosków, o których mowa w art. 36 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym, i skarg konstytucyjnych – poprzez odesłanie w art. 49 do art. 36 tej ustawy, polega na poddaniu ich szczególnej procedurze, która może być zakończona wydaniem przez sędziego postanowienia o odmowie nadania dalszego biegu, z jednoczesnym przyznaniem prawa do jego zaskarżenia.

Mając na uwadze, że ustawodawca nie poddał pytania prawnego rygorom (podobnie jak wniosków pochodzących od innych podmiotów niż „szczególnie” legitymowane) wstępnego rozpoznania, a jednocześnie uzależnił skierowanie przez prezesa pytania na rozprawę od braku przeszkód formalnych, powinnością prezesa Trybunału Konstytucyjnego stało się zatem dążenie do usunięcia tych przeszkód.

Uprawnienie Prezesa do wydania zarządzenia wzywającego do uzupełnienia braków formalnych pytania prawnego, o którym mowa w § 24 ust. 2 Regulaminu, jest określane mianem procedury „naprawczej”. Procedura ta bowiem nie może zakończyć się odmową nadania dalszego biegu pytaniu prawnemu, w przypadku nieusunięcia jego braków formalnych.

Jeśli nie doszło w procedurze „naprawczej” do usunięcia przeszkód formalnych, jedyną formą w jakiej może dojść do zakończenia postępowania

jest postanowienie o jego umorzeniu, pochodzące od składu wyznaczonego do rozpoznania sprawy.

Przechodząc bezpośrednio do oceny niniejszej sprawy, przypomnieć należy, iż Prezes Trybunału Konstytucyjnego wydał zarządzenie z dnia 29 kwietnia 2013 r., albowiem pytanie prawne Sądu Okręgowego nie spełniało warunków formalnych, o których mowa w art. 193 Konstytucji, powtórzonych w art. 3 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym, i uszczegółowionych w art. 32 ust. 3 tej ustawy. Innymi słowy, w pytaniu nie wskazano, w jakim zakresie odpowiedź na pytanie może mieć wpływ na rozstrzygnięcie sprawy toczącej się przed sądem, w związku z którą pytanie zostało przedstawione.

Sąd Okręgowy nie uzupełnił braków formalnych pierwszego pytania prawnego, lecz skierował drugie pytanie kwestionujące legalność przepisu, na podstawie którego wezwany został zarządzeniem do ich uzupełnienia.

Tym samym Sąd przyjął, że od odpowiedzi na pytanie drugie o legalność § 24 ust. 2 Regulaminu zależało będzie merytoryczne rozpatrzenie przez Trybunał pierwszego pytania prawnego.

Otóż, Sąd nie wykazał, że od odpowiedzi Trybunału Konstytucyjnego na pytanie o legalność § 24 ust. 2 Regulaminu zależało będzie merytoryczne rozpatrzenie pytania prawnego dotyczącego kosztów sądowych w sprawie o rozwód.

Ostateczne rozstrzygnięcie o tym – na co wcześniej wskazano – czy pytanie prawne zostanie merytorycznie rozpatrzone, czy umorzone z przyczyn formalnych, należało będzie do składu Trybunału rozpoznającego sprawę.

Ewentualna utrata mocy obowiązującej § 24 ust. 2 Regulaminu nie ma zatem znaczenia dla oceny pierwszego pytania prawnego, przedstawionego przez Sąd Okręgowy.

Niezależnie od tego wyrazić należy wątpliwość, czy pytanie o legalność § 24 ust. 2 Regulaminu można uznać jako zmierzające do rozstrzygnięcia sprawy ubocznej do głównego nurtu procesu, tak jak w przypadku pytania o kwestię zwrotu opłaty w sprawie o rozwód. O ile bowiem odpowiedź Trybunału Konstytucyjnego na pierwsze pytanie prawne może mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia w sprawie o rozwód kwestii incydentalnej związanej z jego kosztami, o tyle odpowiedź na drugie pytanie co do uzupełnienia braków formalnych pytania pierwszego ma związek bardzo odległy z przebiegiem postępowania sądowego, na kanwie którego skierowane zostało pytanie prawne, w szczególności w aspekcie realizacji podstawowych praw stron tego postępowania.

Zauważyć należy, iż adresatem normy kompetencyjnej wyrażonej w art. 193 Konstytucji jest sąd występujący z pytaniem prawnym. Obowiązek przeprowadzenia kontroli konstytucyjności norm prawnych przez Trybunał Konstytucyjny powstaje wówczas gdy pytanie prawne spełnia wymogi formalne, których spełnienie jest wyłączną powinnością sądu.

Decyzja o wystąpieniu z pytaniem prawnym ma charakter autonomiczny, niezależny od woli stron postępowania, których ono dotyczy. Tylko korzystanie z normy kompetencyjnej z zachowaniem konstytucyjnych przesłanek formalnych (art. 193 Konstytucji) może doprowadzić do wydania przez Trybunał merytorycznego orzeczenia, a tylko takie orzeczenia mają bezpośredni wpływ na rozstrzygnięcie toczącej się przed sądem sprawy.

Z tych względów, należało zająć stanowisko jak na wstępie.

z upoważnienia
Prokuratora Generalnego

Robert Marand
Zastępca Prokuratora Generalnego